
TRACTATUS MEDICUS

INAUGURALIS,

DE

PERITONITIDE PUERPERARUM.

TRACTATUS MEDICUS
INAUGURALIS,

DE

PERITONITIDE PUERPERARUM,

QUEM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi Admodum Domini

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO

GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS ;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

FRIDERICUS THADDÆUS LYNCH,

HIBERNUS.

A. M.

SOCIETAT. REG. PHYS. EDIN. SOC. HONOR.

NECNON,

SOCIETAT. HIB. MED. EDIN. SOC. EXTRAORD.

AD DIEM 24 JUNII, HORA LOCOQUE SOLITIS.

*To you, ye Delicate! I write, for you
I tame my youth to philosophic cares,
And grow still paler by the midnight lamps.*

ARMSTRONG on Health.

EDINBURGI:
CUM PRIVILEGIO,
APUD ROBERTUM ALLAN.

M,DCC,XCIX.

REVERENDO ADMODUM DOMINO
D. THADDÆO LYNCH,
DE LIMERICK,
D. D.

VITA SIMUL ET ERUDITIONE
THEOLOGO,
PATRUO SUO DILECTISSIMO
COLENDISSIMOQUE,

CUI

OMNIA, PRÆTER VITAM, ACCEPTA REFERT,
OB

INNUMERA FERE, PRORSUSQUE SINGULARIA
BENEFICIA,
QUIBUS

EUM AB IPSIS INCUNABULIS CUMULARE
NON DESIIT,

HOC OPUSCULUM,
LUBENS,

GRATO ANIMO,

EAQUE, QUA PAR EST,
PIETATE ET OBSERVANTIA

D. D. D.

FRIDERICUS THADDÆUS LYNCH.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

TRACTATUS MEDICUS INAUGURALIS,

D E

PERITONITIDE PUERPERARUM.

AUCTORE, FRIDERICO T. LYNCH, A. M.

P R O Æ M I U M.

QUANDOQUIDEM almæ hujus Academiæ statutis solennibus præclarè fancitum fit, unumquemque antequàm Doctôratus in Medicinâ Gradum capeffere possit, sui in literis, et præsertim in arte medicâ progressus specimen aliquod in publicum proferre, mihi jam medicinæ honores ambiendi in animo est sequentibus in paginis de PUERPERARUM PERITONITIDE breviter differere, morbo quidêm medicorum attentionem quàm maximè pro-

A

merente,

merente, tùm ob sævitiem, quâ per humani generis partem pulcherrimam grassatur, cùm ob tenebras densamque caliginem, quibus magnoperè of-funditur; nam, (ut verbis præclari BURSERII utar), “ De hujusce morbi naturâ, causis, et cura-
 “ tione tantam invenio inter auctores diffentionem,
 “ tantam opinionum varietatem, ut, cui Tyrones
 “ fidem habeant, quem sequantur, quem ut ducem
 “ sibi proponant, decerni minimè possit.”

MORBI HISTORIA.

ADMODUM incertum est tempus, quo morbi hu-jus signa sese ostendere incipiunt; siquidè aliqui-bus in casibus viginti quatuor tantummodò post partum horis, imò puerperâ jam a defatigatione partus convalescente, contingit ejus accessio; in a-liis e contrariò ante quintum vel sextum diem, vel etiàm, quanquam rarissimè, ferius, haud impetum facit. Cæterùm secundo plerùmque, vel ineunte tertio a partu die ægra affici solet. Hoc autèm notatu dignum est, quòd quò citiùs advenit, dum-modò

modò eodem violentiæ gradu, eò periculosior evadat. Mulieres tam facilè quàm laboriose prolem enixas ullo sinè discrimine aggreditur ; imò Doctor DENMAN inquit, quòd rariùs post partum laboriosum accidat, eò quòd majore cum diligentia et sollicitudine tunc temporis puerperæ tractentur. Nulla omninò mulier cujuscunque temperamenti vel habitus ab ejus accessu securam se credere debet ; graciles vero, molliores et irritabiles habituque hysterico afflctas maximè invadit.

Adoritur semper hic morbus a sensu rigoris plùs minùsve acerbi, aliquandò per horæ spatium perstantis, vixque isto minoris, qui febrem intermittentem comitatur, aliquandò autèm adeò levis, ut attentionem astantium, vel etiàm ægræ ipsius ex toto fugiat. Stadium hoc frigidum citò excipitur aucto totius corporis calore, siti, inquietudine, cæterisque symptomatibus, febres alias comitari solitis, quibus nunc citiùs, nunc seriùs profusus succedit sudor, quo prorumpente paululùm mitescunt symptomata, mox auctis viribus reditura.

4 DE PERITONITIDE.

Ab ipso morbi principio ægra conqueritur de oppressione et anxietate circa præcordia ; de doloribus totâ passim abdominis regione vagantibus, præsertim verò in hypogastrio, qui per brevè certâ manent sede, sæviores fiunt, et adeò ingravescunt, ut ægra sub levissimo quidè tactu crudeliter doleat ; et demùm de capitis, et præsertim frontis, maximèque supra supercilia dolore acuto, quem ferè semper comitantur languor, debilitas, anorexia, nausea, vomitus, et, ut HULMIO placet, vertigo.

Respiratio celera brevisque fit, adeò ut tantùm non anhelare videatur ægra ; quod a nullo pulmonum thoracisve vitio, sed ex metu, ne abdominis dolor sub plenâ inspiratione, propter diaphragmatis in tenera et inflammata viscera pressionem, plurimùm augeatur, oriri constat. Respirandi hæc reluctatio abdominis dolorem passibus semper comitatur æquis.

Tussis sæpe adest, et molestior fit quò magis ingravescit morbus ; huic verò minimè propria, sed omninò fortuita esse videtur.

Viscidus

Viscidus tenuisque humor plerùmque per vomitum rejicitur, primò subviridis vel subflavus, postremò verò haud choaræ sedimento absimilis. Vomitus ferè semper dolentem stomachum levat; superveniente autèm diarrhœa plerùmque cessat. Quò minor sit vomitus, eò majorem gravioremque esse diarrhœam omnium ferè observatione constat.

Ineunte morbo alvus plerùmque adstricta est; interdùm, rariùs quanquàm, haud ex consuetudine fertur; postea verò plerùmque supervenit diarrhœa, quâ inchoante dejectiones subvirides sunt, aut flavæ, spumosæ, et mucosæ; deindè fuscæ fiunt; postremòque similis fit materies, quæ dejectur, illi quæ evomitur, gravissimèque olet. Unaquæque tamen dejectio abdominis dolorum levamen aliquod ad breve tempus procurat; sed nec pulsus frequentiam, nec sitim, nec pyrexiaë vehementiam ullo modo sedare valet.

Infausto exitu eventuro, fæces et urina insciae plerùmque elabuntur; et in quibusdam exemplis vires adedò imminutæ sunt, ut ægris, aliquandiù

post

6 DE PERITONITIDE

post mala signa remota, nolentibus, alvus reddetur.

Constans interdùm comitatur tenesmus, et frequens urinam reddendi conatus, quæ cum dolore et difficultate perparcè emittitur. Color ejus per morbi decursum multùm variatur; principio est rubida; morbo progrediente obscurior facta fuscum deponit sedimentum; interdùm albida est, et formatâ in vertice pelliculâ sedimentum demittit cretaceum; sed inter morbum tam variè se habet, tamque varias exhibet species, ut vix ullum forsitan certum judicium ex ejus conditione derivari possit.

Lingua perrarè tam scabra est ut in aliis febribus; interdùm madida albescit, et sæpissimè in ejus medio adest linea rubra haud cooperta et sicca; morbi verò exitum versùs fusca vel nigra aliquando evadit, et circà extremitatem ejus interiorem admodùm arida.

Sitis plerùmque urget, et ferè semper in ore sapor adest ingratus.

Nauseâ

Nauscâ magis magisque molestâ factâ, nil nisi potus frigidus et acidulus desideratur vel toleratur.

Vultus plerùmque rubore suffunditur, malis quasi semper colore rubro vel livido imbutis.

Cutis plerisque in exemplis aret caletque; sed interdùm corporis calor tàm parùm auctus est, ut an morbo necne laboret puerpera, vix aut ne vix quidem ex ejus conditione dignosci possit. Nonnunquàm partes corporis superiores humiditate glutinosâ obducuntur. Aliquandò per totum corpus sudor lenis et incertus, ægræ levamen quoddam afferens, prorumpit; fausto vero exitu eventuro frequentior adest.

Pulsus aggrediente rigore parvus, debilis, abnormis, et solito paulo crebrior, calore crescente, plenior fit et multò frequentior, plerùmque a centies decies ad centies quadragies tempore unius minuti primi digitum feriens, et jam alia adsunt Diathesis Phlogisticæ symptomata; morbo autèm ingravescente, pulsus semper magis magisque frequens

8 DE PERITONITIDE

quens fit et debilis, adeòque parvus et indistinctus, ut ne numerari quidè̄m vel sentiri possit.

Lochia plerùmque quoad quantitatem vel qualitatem minimè̄ quidè̄m mutantur; quànquam aliàs aliquantùm minuuntur, et nonnunquàm, rarissimè̄ verò, gradatim penitùs evanescent.

Lactis secretio plerùmque ineunte morbo haud variatur; per ejus verò decursum aliquandò immittitur, perrarò autè̄m omninò supprimitur, nisi morbus sit provectus, vel ante solitum secretionis exordium enatus.

Plerisque puerperis hoc morbo correptis fætum lactandi averfatio est, ejusdemque incuria. Alii a morbi naturâ alienum esse hoc credunt; alii verò, accuratiùs judicantes, partem ejus veram constituisse existimant.

Sanguis in hoc morbo missus post concretionem superficiem coriaceam albam semper ostendit.

A primo morbi accessu vix unquam somnum carpere solet ægra, cui insignis est animi dejectio, quam vultus turbatus, et timore exanimatus, anxietas ferè̄ intolerabilis, et suspiria imò pectore frequenter

quenter emissa, planè arguunt. Pondus et oppressio circa præcordia, languor magnus, viri-umque ingens prostratio eam nunc maximè urgent.

Delirium vix unquàm supervenit, paucis tantummodo exceptis exemplis, in quibus, morte jam in propinquo, visum est.

Inflammationis summæque irritabilitatis signa post aliquot dies, nunc plures, nunc pauciores, hoc autèm morbo citiùs forsàn quàm in aliis primitùs verè inflammatoriis, excipiunt illa putriditatis.

Petechiæ et vibices interdùm apparent, gradatim a collo et pectore extrema usque progredientes, quarum causa est, vel sanguinis status vitiatus et corruptus, vel ingens arteriarum minimarum debilitas globulorum sanguineorum elapsum permittens, vel, quod verosimilius, utrumque.

Eruptiones miliares, quæ nonnunquàm visæ sunt, methodi medendi potiùs quàm morbi ipsius effectum esse asserit Doctor DENMAN; morbum enim mitescere, prout in veris exanthematibus accidit, minimè faciunt.

Tumor erysipelatosus subruber circa solidi Anglici magnitudinem, interdùmque amplius, nonnullis in exemplis super condylos, carpos, cubitos, genua, et talos apparuit.

Quibusdam in casibus aphthæ per totam oris superficiem internam apparuerunt, et in rarissimis exemplis circa anum repertæ sunt; ex quo nonnulli ab ore ad anum usque diffundi eas crediderunt. Hanc autem notionem cadaverum incisio minimè confirmat.

Debilitas tandem adeò rapidè augetur, ut ægra, sese in cubili vertere nequiens, resupina jaceat; abdominis capitisque dolor intolerabiliter excruciat; continua urget vigilia, vel si ægra paululùm obdormiscat, subindè repentino impetu expergefacta minimè quidè recreatur; abdomen initio nec tumidum, durum, vel decoloratum, nunc magnoperè intumescit, et adeò crudeliter torquetur, ut vix stragulorum pondus patiatur; durities autem ejus vel decoloratio vix, aut ne vix quidè unquam observatur; rapidissimus fit pulsus; oculi, solito jam splendore amisso, languentes deprimuntur; nares distentæ

distentæ et patulæ sunt; livescunt labra; faeces et urina præter voluntatem labuntur; illæ, quam foetidissimæ, magno esse videntur levamento, quod ægram affantesque inani spe salutis lactare solent, præsertim cum paucis ante mortem horis abdominis dolor in plerisque subitò quasi cesset, ejusque distensio ob gravem diarrhœam aliquatenus subsideat; attamen pulsus nunc tremulus fit et fluctuans, adeòque debilis, ut sentiri minimè possit; respiratio adeò celera et brevis, ut pectus vix moveri videatur; sanguinis motu in remotioribus arteriarum ramusculis languente, extrema frigescent, viscidisque cooperiuntur sudoribus; sævi tandem misere letho finiuntur dolores.

Tempus exitus infausti in aliis aliud; ex corporis enim viribus, constitutione et habitu, ex morbi violentiâ, medendique methodo, et ex tempore quo morbus adoritur, maximè pendet. Morti plerumque sextum intrâ et duodecimum diem succumbit ægra. Interdùm verò spiritus haud ità citò deserit artus; et haud defunt exempla quædam rara, in quibus ægram, horis viginti quatuor, vel triginta

sex post primum morbi accessum, abstulit atra dies, et funere merfit acerbo.

Quamvis morbus hic plerùmque sit exitialis, tamen quibusdam in casibus eventus procuratur faustus magno scilicet stercoreum colore naturali tinctorum, vel fudoris, vel, quod rarissimè, urinæ profluvio, sub vel juxta diem ab accessu undecimum superveniente. LEAKIØ autèm de crisi longè aliamens est. Verba enim ejus hæc sunt : “ A perfect *Crisis* seldom ever happened in this fever ; “ it takes so severe a hold of the constitution at “ its first onset, that the vital powers languish, “ and are unable to produce that salutary event. “ Indeed, the suppuration of the *Omentum* may “ be looked upon as a critical abscess, though of “ the unfavourable kind ; for, it seems to be an “ unsuccessful endeavour of nature to free herself from the morbid cause ; but, wanting sufficient strength to throw it to the surface of the “ body, it falls upon the interior parts essential to life, and therefore unavoidably becomes “ mortal:

“ Sometimes

“ Sometimes there was a manifest remission of
“ the symptoms ; but, where that was not at-
“ tended with an universal sweat, or copious dis-
“ charge of turbid urine, it was seldom lasting ;
“ in short, when the secretions are only partially
“ promoted, the crisis is imperfect, and the patient
“ is subject to a relapse.”

Sequelæ sunt, dolores artuum erratici ; torpor membrorum paralyticus, illi, qui rheumatismum chronicum comitatur, haud multùm absimilis ; abscessus in variis corporis partibus muscularibus. Quædam, quæ convaluerant, lentis febribus intermittentibus laboraverunt, viribus multùm imminutis, ingentique animi dejectione.

Priusquàm morbi hujus historiæ finem imponam, haud abs re erit recensere, medicos quosdam apud ædes privatas observasse symptomata, a suprâ memoratis, quæ per Nosocomia videntur, diversa. Illic enim, ut aiunt, modò a diarrhœâ, modò ab ischuriâ exoritur morbus ; delirium sæpè secundo vel tertio die supervenit ; pulsus, primò durus et plenus, citò frequens fit et debilis ; dentes sæpè
nigrâ

nigrâ obducuntur forde; plerùmque, haud ita multò ante mortem, intervenit coma, subsultant tendines, convulsionibus afficitur ægra, quæ tandèm jacet immiti morte consumpta.

PHŒNOMENA CADAVERUM INCISIONE INVENTA.

PRÆCIPUA post hanc febrem phænomena morbida in abdominis cavo deprehenduntur; hoc enim inciso plurimum aëris foetidi erumpit, multumque liquoris serosi et albidi, particulis quibusdam, tanquàm puris concreti, vel lymphæ coagulatae, in eo innatantibus, vel intestinis adhærentibus, invenitur. Hujus fluidi analysin aliquantò accuratam fecit Doctor GEORGIUS PEARSON, qui ex experimentis infert, mechanicam videri commisturam ex cujusdam leviter coagulati parte unâ, et fluidi multis in qualitatibus serum sanguinis referentis, partibus sexaginta tribus. Sed quoad qualitatum discrimen hocce quoddam coagulatum inter et lympham sanguinis coagulabilem, materiam caesaream, pus, mucum, aliasve mucilagines animales,

les, nullum, ait, formare possumus, ni minutiora instituamus experimenta.

Peritonœum plùs minùs inflammatione afficitur, et omentum plerùmque ex toto liquefactum dissipatur, vel si qua ejus remaneat pars, pinguedine suâ absumptâ, modò in suppurationem, in sphacelum modò abiisse compertum est.

Intestina plerùmque, et præsertim tunica eorum externa, magnoperè inflammantur, sibi que invicem hinc illinc perleviter connectuntur. Plerisque in casibus aëre fetidissimo haud parùm distenta sunt; in aliis quanquàm, maximè ubi aderat ingens diarrhœa, ea, haud secùs ac totum abdomen, collapsa inveniuntur.

Uteri nec superficies externa, nisi fortè partem aliquam inflammatione vel sphacelo affectam tetigisset, nec interna, nisi ab aliâ præter hunc morbum afficeretur caulâ, unquàm a statu, sub idem a partu tempus naturali, diversa reperta est.

Quod de Utero dixi, de ovariis quòque dicendum venit.

Inflammationis signa vix unquam in Thoracem inferpunt.

CAUSÆ

CAUSÆ:

OBSCURITATEM propter et tenebras, quibus plurium, ne dicam omnium morborum causæ involutæ sunt, haud possibile est regulari eas serie disponere. Homines sententiis adeò dissentiunt, ut quod huic causa proxima, illi prædisponens tantùm, alteri verò morbi symptoma esse videatur; quia, ut Professor noster Celeberrimus GREGORIUS elegantissimè notat, “ Morbus non est unus et simplex
 “ eventus vel mutatio, qualem in rebus inanima-
 “ tis contemplari solemus, et effectum vocare;
 “ sed series sæpè longa talium eventuum vel mu-
 “ tationum, quarum aliæ aliis causæ videntur
 “ esse.” Et iterùm, “ Symptomata vel morbi
 “ indicia alia alia producentia, prima ab ipsâ mor-
 “ bi causâ provenientia.” Exindè oritur difficul-
 tas et quasi impossibilitas pluribus in casibus discernendi causas inter et effectus. Nulla igitur nobis de variis auctorum circa hæc res opinionibus admiratio incidit.

CAUSÆ PRÆ-
DISPONENTES:

QUONIAM mulieres in hunc morbum nunquàm, nisi post partum, etsi omnibus aliis causis, quæ ad morbum excitandum valent, fuerint obnoxia, incidisse experièntià constat, idè inter causas ejus prædisponentes puerperium jure meritoque primum sibi locum vindicat.

Inter harum quòque præcipuas recenferi debet particularis illa debilitas, quæ partui succedit. Cuique dubio procul obvium sit necesse est, totius corporis statum inter graviditatem multis variisque affici modis. Uterus gradatim mole sua crescens, magnamque abdominis partem occupans, ingentem lassitudinem et debilitatem nequit non asferre. Animus ob suum cum corpore consensum, et ob incertæ fortis periculique formidinem, quâ mulieres pleræque haud ita multò post conceptum afficiuntur, quàm maximè dejicitur. Alimenti magna illa copia, ad foetum per novem menses sustentandum necessaria, partus tormina immania et horrenda, necnon evacuationes proximè succedentes, matris

vires haud parùm deficere faciunt. Porrò quandoquidèm irritabilitas auçta debilitatem ferè semper comitatur, ita inter graviditatem, multòque magis inter puerperium videmus mulieres esse summo perè irritabiles, earumque sanitatem maximè perturbari, uti manifestant anorexia, nausea, vomitus, insolitæ appetitiones et averfationes, &c. Apud omnes igitur constat, quòd quò magis debiles et irritabiles fiant mulieres, eò magis huic morbo obnoxiaè sint.

Corpus quòque prædisponi dicitur ab omnibus quæ plenitudini favent, ut cibi nimis conditi copia, diæta vel quoad quantitatem vel qualitatem aliena, præcipuè si animalis sit, vita otiosa et sedentaria, liquoresque spirituosi. Quodcunque etiàm corpus extenuare valet ex prædisponentibus est, ut cibus parcior parùmve nutriens, vomitus vel dejectio immodica, exercitatio vehemens, somnus nimium longus vel brevis, evacuationes profusæ, frigus cum humiditate corpori, præsertim sudore manante, admotum, &c. Odorum quorundam olfactus mulieres quasdam hystericas et molles huic morbo

morbo maximè proclives reddit, utpote qui sæpè afferunt oppressionem circa præcordia, vertiginem, animi deliquium, et aliquandò delirium; imò verò similes effectus haud rarò producuntur rofarum, aliorumve florum innoxiorum odore in mulieribus, et etiam viris, optimæ et integerrimæ valetudinis, apud quos eorum usus haud obtinuit, ut mihi in Italiâ, et Romæ præsertim, degenti sub oculis sæpissimè versabatur.

Nonne omnes assentire debent sententiæ PATRICII KEARY, ita in Dissertatione suâ Inaugurali expositæ?—“Nec quin credam possum inducere
 “animum, pessimum illum et detestandum fan-
 “guinem prægnantibus mittendi morem, quodam-
 “modò ob eandem causam” (plethoram scilicet augendo), “morbo opportunitatem præbe-
 “re.”

Suprà propositis annumerari debent quidam animi affectus, tam deprimentes quàm excitantes, præsertim verò illi, ut animi dolor, luctus, terror, metus, pudor, sollicitudo, mæstitia, &c. Hinc accidit, ut celeberrimus LEAKIUS notat, puellas,

quæ, ubi nubilibus primùm maturiunt annis, viri ardentibus amore, et sacra conjugii jura haud expectantes, Veneri privatim se devovent, indèque gravidæ factæ dedecus et infamiam expectant, in hunc morbum maximè proclives esse.

Nemo, ni fallor, dubitare potest, quin calor nimius causis hujusce morbi prædisponentibus adscribi debeat. Omnibus olim, et etiàm usque adhuc aliquibus mos perabsurdus est, calorem ingentem puerperis focillare, stragulorum numerum augendo, assiduis ignibus focos cumulando, et cubiculum adèdè concludendo, ut ne minima quidèdè aura penetret, ex quo sudor præter naturam profusus inducitur, qui sæpissimè augetur vino, potionibusque cardiacis, calidis et aromaticis, liberalissimè ab astantibus et nutricibus bono, ut credunt, consilio exhibitis.

Humorum acrimonia nimia a celeberrimis quibusdam auctoribus inter præcipuas hujusce morbi causas prædisponentes recensetur.

Deniquè injuria quælibet alicujus momenti inter vel sub partum, ob temeritatem, imperitiam, vel
crude-

crudelitatem obstetricis, utero vel partibus vicinis illata, ut et quævis imprudens puerperæ administratio, corpus huic morbo proclivius reddere solet.

CAUSÆ EX- DE his sub divisione prox-
CITANTES. imâ pauca dicere conabor.

MORBI NATURA.

MULTÆ variæque de morbi hujus causis excitantibus, ut et de ejus naturâ, sententiæ ab auctoribus excussæ fuerunt, quarum omnium enumeratio inutilis pariter esset et ingrata; nonnullas tamen, præcipuas scilicet, et quæ apud celeberrimos quosdam adhuc prævalent, recensere operæ pretium duco.

Ex compluribus ingeniosissimis auctoribus alii * morbum hunc ad lactis metastasin, alii † ad lochiorum

* VAN SWIETEN, LEVRET, SYDENHAM, BOERHAAVE, MAURICEAU, ASTRUC, &c.

† HIPPOCRATES, AVICENNA, SENNERTUS, &c.

rum retentionem, vel eorundem absorptionem, retulerunt. Hæ autem theoriæ futilibus et haud accuratis innituntur fundamentis ; plerisque enim in casibus, ut jam antea dixi, lactis fit solita secretio, et lochia plerùmque per totum morbi decursum ubertim profluunt. Et quidèmlactis et lochiorum diminutio vel suppressio pro morbi effectibus, non pro causis, habendæ sunt, eorumque reditus symptomatum levamini, non horum levamen illorum reditui tribui debet. Insuper lac in quovis morbo acuto puerperis superveniente vel ex parte vel ex toto pro symptomatum violentiâ suppressi solet, tamen puerperarum peritonitis minimè inducitur ; et si a fluidi hujus metastasi morbus noster oriatur, quâ de causâ nunquam advenit mulieribus, cum infantes lactare desinant ? Ad hæc, peritonitis puerperarum tam citò post partum plerùmque invadit, ut temporis spatium lactis mutationi, vel absorptioni, vel interdùm ne quidèmlactis secretioni minimè sufficiat. Quod ad lochia pertinet, eorum quantitas a mulieris temperamento, ut et a laxitate vel rigiditate fibrarum uterinarum maximè pendet,

pendet, ità ut sæpissimè parca sit exigua, imò etiam aliquandò suppressa, absque puerperarum peritonitidis symptomatibus, nec recens eorum eruptio, ubi suppressa fuerant, quàmvis optimum sit signum, morbum solvere solet.

Plures alii * putarunt morbum primarium esse inflammationem uteri ipsius vel membranarum eum investientium, quæ indè brevi temporis spatio per totam peritonæi expansionem serpit; sed nec uterus ipse nec membranæ eum investientes unquam, nisi fortuitò fiat, minimâ inflammatione afficiuntur; et dolor, non in regione uteri, sed in aliâ abdominis parte primò adortur, et per morbi decursum semper maximè favire solet. Ad summam, hysteritidis symptomata inter et puerperarum peritonitidis magnum adest discrimen, ut in diagnosi statuendâ mihi observandum erit.

Haud desunt qui opinantur † puerperarum peritonitidem erysipelatis naturam præ se ferre, ob
nullam

* HOFFMAN, DENMAN, JOHNSTON.

† Dr HAMILTON Obstetr. in Academ. Edinburg. Prælect.—DOWNMAN, aliique.

nullam aliam, ni fallor, causam, quàm quòd hi
 duo morbi eodem tempore, et forsàn in eâdem
 puerperâ, observati sunt. Contra hanc opinionem
 GEORGIUS PITT STEVENSON, in Differtatione sua
 Inaugurali, hæc verba habet : “ Verum enimverò
 “ si cum medico, nosologiâ celeberrimo, qui, jure
 “ quàm optimo, medicæ opis, rationalis maximè,
 “ inventor auctorque nunc præsens habeatur, qui-
 “ que, clarus postgenitis, sicut HIPPOCRATES,
 “ HARVEY, et BOERHAAVE, suum et ipse secu-
 “ lum nobilitabit, proponamus, erysipelas fieri
 “ posse tantummodò in superficie cuticulâ obductâ
 “ ejusdemve continuatione, quæ neutiquàm ad vis-
 “ cerum in abdomine peritonæum pervenire
 “ queat ; aut si cum quolibet, istarum rerum
 “ haud incurioso, animadvertamus, nunquam ullum
 “ scilicet pus subesse, neque vitiosam lympham
 “ coagulandam exsudari, neque adeo vicinas par-
 “ tes agglutinari, quotiescunque inflammatio ery-
 “ sipelatis merè extiterit ; tum denique ad putan-
 “ dum facilè inducemur, inflammationem, quæ
 “ huic

“ huic morbo adfit, haud esse eam, erysipelas
 “ quod” (mallem *quæ*) “ specialiter vocatur.”

Sed medicorum acies ferè innumerabilis * contendit puerperarum peritonitidem inter et typhum nullum interesse discrimen, doloremque abdominis symptomaticum solummodò esse. Sententiæ hujus defensores ità argumentum insituunt: puerperarum peritonitis iisdem, quibus typhus, aliique morbi putridi, annis et locis epidemicè grassari solet, ab eàdem igitur contagione producatum necesse est. Rigor dolorem abdominis semper præcedit, hujus itaque est causa. Quod ad primum argumentum attinet, nonne duo morbi eodem tempore, imò etiam in eàdem personâ sævire possunt? Nonne CLARKE Dubliniensis testatur, pneumoniam et rheumatismum eodem, quo puerperarum peritonitis, tempore per Dublinium grassata fuisse? Nonne in regio Edinburgi nosocomio eodem tempore grassabatur erysipelas? Nonne denique anno 1746 morbo nostro Parisiis sæviente, perimulti morbis inflammatoriis

* WHITE Manchestrensis, CLARKE Londinensis, WALSH, aliique plurimi.

flammatoriis afficiebantur? Hoc igitur argumento parum probari potest, multoque minùs secundo, quod affirmat, rigorem dolorem abdominis semper præcedere. Nonne enim rigor in pneumoniâ, rheumatismo, aliisque morbis verè inflammatoriis dolorem sæpissimè præcedit? Et quidèm in morbo nostro haud semper præcedit rigor; dolor enim ab ipso principio plerùmque sentitur, ut jam antea dixi.

Sed si typhus ab eâdem, quâ puerperarum peritonitis, contagione oriatur, quâ de causâ typho nunquàm afficiuntur gravidæ, vel famulæ, quæ in eodem, quo puerperæ morbo nostro laborantes, cubiculo dormire solent, ac proindè eidem contagioni maximè obnoxix sunt? Nullum verò evidens et certum habemus exemplum typhi a puerperarum peritonitidis contagione propagatæ.

De discrimine autem morbum nostrum inter et typhum aliquid modò dicendum restat. In typho nullus adest peculiaris propriusque abdominis cruciatus vel inflammatio, morbum autem nostrum ingens abdominis cruciatus, et peritonæi vel omen-

ti quædam inflammatio nunquam non comitantur, in illis etiam puerperis, quæ paucis post morbi accessum horis morti occubuere. Delirium sæpissimè in typho, in puerperarum peritonitide nunquam supervenire solet, paucis tantummodò exceptis exemplis, in quibus morte jam in propinquo accidit. In typho sensorii functiones plurimùm turbantur, in peritonitide autem puerperarum nunquam, ne quidem morte instante, afficiuntur. Puerperarum peritonitis multò citiùs, quàm typhus, suum perficit cursum. Sed quid multa? Nonne typhus vera, a contagione evidente orta, puerperas aliquandò invadit, absque puerperarum peritonitidis signis pathognomonicis? Hujusce rei exemplum luculentissimum memoriæ traditur, a Celeberrimo KIRKLAND, sequentibus verbis:—“ A young
“ woman had very lately, as I was informed, an
“ extreme good time of her first child; but she
“ was unfortunately put into a bed, out of which
“ her sister, my patient, was removed, who had
“ long lain ill of a slow nervous fever. If we ex-
“ cept her not having a stool, she went on very

“ well for five or six days, the lochia being pro-
“ perly discharged ; she slept well, and her breasts
“ were properly filled with milk ; but, about
“ the conclusion of this period, probably when
“ the miasma received from the curtains and
“ bed-clothes began to take effect, she com-
“ plained of pain in her head, was feverish,
“ and her fever increasing with want of sleep, I
“ was desired to see her, on the eighth day of her
“ lying-in. I then found her in a hot sweat,
“ with an excessive quick weak pulse, and exactly
“ the same kind of symptoms which accompanied
“ her sister’s fever. A clyster was immediately
“ given with good effect ; other remedies were
“ ordered ; and her breasts had been, and still
“ continued to be carefully drawn, till they be-
“ came flaccid from milk not being secreted ; but
“ the parents of the woman having lost another
“ daughter in childbed, were firmly persuaded
“ that this would also die. Thus she continued
“ in the same bed, remedies were entirely ne-
“ glected, she soon became delirious, and did die

“ on

“ on the twelfth day from her delivery ; but she
“ had neither diarrhœa, pain, soreness, or swelling
“ in any part of the abdomen, though the lo-
“ chia entirely stopped on the second day of the
“ fever.”

Duo hujusmodi exempla æquè perspicua et manifesta et ipse vidi, et CLARKE Dubliniensis tredecim a se visa enumerat.

Ad hæc omnia igitur quid respondebunt WHITE cæterique, qui puerperarum peritonitidem typhum esse mulieres in puerperio agredientem contendunt? Nonne fateri cogentur sententiam suam minimè veram esse?

Nonnulli * quidè̄m morbum nostrum ex inflammatione peritonæi et omenti oriri putârunt, ad-jicientes tamen inflammationem produci vel ab uteri inter graviditatem pressione, vel a subita-næâ ejusdem pressionis post partum remotione. Si talis esset vera inflammationis origo, morbus inter puerperas multò frequentior esse debet; puerperæ enim ferè omnes iisdem causis sunt evi-denter

* HULME, LEAKE, &c.

denter obnoxia. Insuper inflammatio et effusio huic morbo minimè peculiare sunt; eadem enim phœnomena in cadaveribus post febres intermittentes vel remittentes *, ut et post cujuslibet membranæ pellucidæ inflammationes † inventa fuerunt. Si inflammatio ab uteri inter graviditatem pressione penderet, multò frequentior ante quàm post partum, ob majorem tunc temporis pressionis gradum, inveniretur; hoc autem nunquam accidit; si verò a pressionis remotione subitanè procederet, quâ de causâ minimè accidit immediatè post partum? Quare non in omnibus puerperis? Curnàm frequentior est et funestior in nosocomiis et oppidis quàm in ædibus privatis et rure? Ad summam, si inflammatio sola sit causa, quomodò harum theoriarum defensores explicabunt morbum esse contagiosum? Per contagionem enim propagari, imò epidemicè aliquandò grassari, a monumentis medicinæ

* CLEGHORN'S Diseases of Minorca — PRINGLE — LIND, &c.

† MORCAGNI, de Causis et Sedibus Morborum.

cinæ veracibus, factisque haud ambiguis nobis factis exploratum est, ut ex sequentibus apparebit.

Quamvis unus sit omnium sensus puerperarum peritonitidem per omne ævum extitisse, nulla tamen in medicinæ monumentis adest mentio illius unquam epidemicè grassantis usque ad sæculi hujus medium. Morbum quidem huic nostro subsimilem inter puerperas Parisinas anno 1664 sæviisse narrat Dominus PEU; sed de ejus naturâ haud nobis liquet. Dominus JUSSIEU certè primam peritonitidis puerperarum epidemicè grassantis descriptionem accuratam tradidit, anno scilicet 1746, cum Parisiis in nosocomio L'Hotel Dieu denominato sæviebat.

Ab illo hoc usque tempus plurimis in locis epidemicè apparuit, præsertim Londini annis 1760 et 1770—Dublinii annis 1767, 1774, 1787, et 1788—Parisiis in nosocomio L'Hotel Dieu epidemicè grassabatur sine intermissione ab anno 1774 ad annum usque 1786—Edinburgi anno 1774 epidemicè sæviit in eâ nosocomii regii parte, quâ obstetricium tunc temporis exercebatur—et annis 1787 et

1788 in plurimis Angliæ partibus, præcipuè vero Londini epidemicè apparuit. Omnibus his locis sævities ejus immanis erat et horrenda.

Jam verò refutatis breviter supra enumeratis auctorum sententiis, quid egomet de morbi hujus naturâ causisque excitantibus sentio, paucis exponere mihi liceat ; sed priusquàm ad rem aggrediar, ad majorem perspicuitatem omnia in hoc capite adhuc recensita uno conspectu intueamur. Puerperarum peritonitidem nec a lactis metastasi, nec a lochiorum retentione vel absorptione, nec ab uteri vel membranarum eum investientium inflammatione, nec ab eâdem, quâ erysipelas vel typhus, contagione, nec a merâ peritonæi vel omenti inflammatione oriri posse suprâ indicavi, pariterque esse morbum contagiosum imò epidemicum ostendi ; jure igitur meritoque mihi concludendum est puerperarum peritonitidem morbum esse *sui generis*, ab omnibus aliis diversum, et a nullâ aliâ causâ oriri posse, præter aëris statum noxium et malignum, qui modò universalis esse possit in regione seu urbe, modò localis tantùm ; sed quoniàm nec mulieres

utero

utero gerentes, nec minimè prægnantes huic morbo obnoxia sunt, sequitur statum hunc peculiarem aëris malignum minimè sufficere ad morbi hujus productionem, donec ob partum corporis fiat quædam mutatio.

Mihi autem ad aures versatur aliquis quærens quomodo contagio hæc vel aëris conditio noxia et maligna seu localis seu generalis producat, vel producta inducat inflammationem peritonæi vel omenti et nullius aliæ partis, comitantibus pyrexiâ aliisque morbi symptomatibus. Talia interroganti sic respondeo cum celeberrimo SYDENHAM:—

“ Quæ qualisque sit illa aëris dispositio nos pariter
 “ ac complura alia, circà quæ vecors et arrogans
 “ philosophantium turba nugatur, planè ignora-
 “ mus.”—Et quidè̄m morbus noster minimè unicus est, qui, reverà primariò affectio localis inflammatoria, per contagionem propagatur; cynanche enim maligna, in quâ, præter tonsillas et membranam faucium mucosam, nulla alia pars inflammatione afficitur, a contagione speciali produci solet. Considerantibus autem nobis inflammationem et

suppurationem peritonæi et omenti, magnamque fluidi quantitatem in abdomine inventam, judicandum est, morbum hunc primariò verè inflammatorium esse, citò autem putridum devenire ob materiæ effusæ absorptionem.

Se tu vedi che tocchi o vada appresso
 Al segno il mio parer, dàgli il consenso,
 Se no, reputa'l sciocco e me con esso.

ARIOSTO.

MORBI DEFINITIO.

Si quid sit in me ingenii, quod sentio quàm sit exiguum, aut si recta sit jam exposita de morbi hujus indole sententia, puerperarum peritonitidem ad Phlegmasiarum ordinem referre, et ita definire minimè hæreo.

Morbus Contagiosus ; Febris Synocha ; in peritonæo, præcipuè per omentum extenso, dolor acutus, tactu levissimo auctus, secundo plerùmque post partum die adoriens, cum dolore capitis, supra
 supercilia

supercilia præcipuè, pungente; respiratio celera brevisque; vomitus sæpe, et diarrhœa, tertio plerùmque die superveniens; delirium nullum; sensorii functiones minimè læsæ.

RATIO SYMPTOMATUM.

Dolor abdominis ab eâdem, quâ in aliis inflammationibus dolor, causâ producitur.

Abdominis tumiditas ab aëre in intestinis ipsis incluso haud ex toto pendere solet, sed partim evidentissimè tribuenda est expansioni aëris in ipso abdominis cavo generati a putridâ omenti dissolutione et a corruptione fluidi illic effusi.

Respiratio celera, ut jam antea dixi, non ex pulmonum vitio, sed ex dolore pendet, qui diaphragmatis inter inspirandum in inflammata viscera pressione, et musculorum abdominalium inter expirandum in eadem contractione producitur.

Nausea, et vomitus materiæ subviridis vel ex ventriculi atoniâ, ejusdemque statu irritabili oriri videntur, vel ex bilis per pylorum in ventriculum a-

scensu, qui motus intestinorum peristaltici inversione efficitur. Motus hic intestinorum peristalticus invertitur vel ob constrictionem eorundem spasmodicam stercoreum descensum prohibentem, vel ob stimulum et irritationem præternaturalem iis et ventriculo impartitam ab inflammatione et a bile, quæ eo ipso tempore majore copiâ fecernitur. Bilis hæc præternaturalis secretio tribuenda est mutatæ in puerperis uteri conditioni, majorem sanguinis determinationem ad alia viscera, præsertim ad jecur efficienti, vel perpetuo bilis vomitui, qui excretoria emulgendo ejus secretionem quàm maximè auget.

Obstipatio producitur a tubi intestinalis constrictione spasmodicâ stercoreum descensum prohibente; a solito prægnantium et puerperarum temperamento; ab inflammatione, diametros vasorum, quæ mucum ad motum peristalticum necessarium fecerunt, diminuente.

Diarrhæa oriri solet a copiâ bilis præternaturali in tubum intestinale effusâ, eum ad immoderatam actionem stimulante.

Virium subita prostratio eodem, quo in Gastritide et Enteritide, modo explicari potest, scilicet ob magnum cerebrum inter et tubum intestinale confensum.

Delorum abdominalium subita cessatio, quæ ferè semper paulò ante mortem accidit, ab inflammationis in gangrenam, quæ partium mors est, terminatione producitur.

Vigilia constans et rarius delirium ab exquisitâ systematis sensibilitate pendent. Delirii quidè in frequentia ita a celeberrimo HULME explicatur:—
“ Perhaps it may be owing to the rapid progress
“ the distemper generally makes, when it proves
“ fatal; so that there is not time for that change
“ to be made in the brain, as in many other fe-
“ vers of long duration; besides, the seat of this
“ disorder is never in the head, but always confin-
“ ed within the trunk of the body.”

DIAGNOSIS.

QUAMVIS quis attentè morbi hujus descriptionem jam antea datam considerans, præsertim signa ejus pathognomonica, cruciatum scilicet abdominis torquentem, magnamque ejusdem teneritudinem, comitante pyrexia, et dolorem suprà supercilia peracutum, illum ab omnibus aliis non potest non dignoscere; tamen, quoniàm symptomata ejus nonnulla ad quorundam morborum symptomatum similitudinem maximè accedunt, notas quasdam hunc inter et illos morbos discrimen certius reddentes breviter exponam. Morbi igitur, quibuscum hic noster ullo modo confundi potest, sunt sequentes: dolores partui supervenientes, febris lactea, febris miliaria, Colica, Hysteritis, Cholera morbus, et Enteritis, a quibus omnibus ita dignosci potest, et

1mo, Quidè a *doloribus partui supervenientibus*; hi enim nullâ ferè comitantur pyrexia, et per intervalla tantùm redeunt; illi verò per totum morbi decursum continuò urgent.

2do, A febre lacteá, quæ multò mitior est, et in quâ mammæ glandulæque axillares tumescunt et dolent, sine ullo abdominis dolore peculiari.

3tio, A febre miliariá ; in hâc enim adest odor corporis acidus, pruriens cutis sensatio et eruptio insequens, quæ levamen magnum afferre solet, nec ullis morbi nostri signis pathognomonicis.

4to, A Colicâ, eò quòd dolor in hoc morbo circa umbilicum præcipuè torquet, et pressione ferè semper levatur ; alvus quoquè astringitur, et plerùmque nulla adest pyrexia, saltem primaria, quorum neutrum in peritonitide puerperali evenire experientiâ constat.

5to, Ab Hysteritide, eò quòd hunc morbum comitantur ponderis dolorisque ardentis et pulsatilis sensus in regione tantùm uteri et vaginæ, pulsus valde durus, et cutis maximè calida ; porrò lochia in hoc morbo ferè semper subito supprimuntur, quod nunquàm in illo accidit. Tactui quoquè os uteri in hysteritide dolet, et delirium citò invadit.

6to, A Cholérâ ; in hâc enim nulla adest spirandi molestia, nullus abdominis sub tactu levissimo cruciatus,

cruciatus, nulla aut ferè nulla pyrexia. Vomitus quoque et diarrhoea multò sæviores sunt, et nullum afferunt levamen, furarumque adsunt spasmodata:

Postremòque ab *Enteritide*, quicum faciliùs confundi possit, quia in hoc morbo abest dolor suprà supercilia acutus, abdominisque inferioris teneritudo, et spirandi difficultas. Abdominis quòque dolor circa umbilicum præcipuè torquet, pulsus valde durus est, alvus pertinaciter astringitur, et delirium citò invadit.

PROGNOSIS.

NULLUS ferè præter pestem morbus est, qui plures ex miseris ab eo correptis interimere solet, quàm puerperarum peritonitis. Ex nosocomiorum enim tabulis apparet, e quinque ab eâ correptis vix unam revalescere; et apud ædes privatas, ubi tantâ strage grassari minimè solet, ex singulis septem ægris quinque violentiæ ejus succumbere experientiâ constat. Maximè igitur cauta, ne dicam quasi
semper

semper infausta, esse debet nostra prognosis.

Quò debilior sit ægræ constitutio, quò magis exhaustæ sint ejus vires, et quò citiùs a partu morbus invadat, eò magis infaustus exitus timendus est. Si pulsus valdè frequens sit et debilis, malum nobis præfagiendum est; nec melius augurari debemus, licet modò frequens sit, modò tardus; et quidèm, quamvis plurima alia symptomata mitescere videantur, nulla iis fides habenda est, nisi pulsus frequentia minuatur.

Quantò major sit dolor, sed præsertim quantò major sit tensio abdominis, quantòque difficilior respiratio, tantò periculosior morbus. Quàmvis quidèm notatu dignissimum est, hæc mulieres in summo periculo esse, quæ per morbi decursum minimas querimonias edunt, præsertim si pulsus debilis sit et frequens, et tensio abdominis haud exigua.

Vigilia constans, lingua arida et scabra, genarum color lividus, et incunte morbo obstipatio, mala sunt signa.

Sudores gelidi et glutinosi in partibus corporis extremis prorumpentes, vomitus vel dejectio mate-

riæ nigræ et foetidæ, subita doloris cessatio, pulsus frequens debilis et abnormis, vultus color pallidus vel lividus, petechiæ, coma, delirium, subsultus tendinum, tumores super articulos erysipelatosi, mortem instare præmonent.

Affectuum animi deprimentium præsentia prognosin nostram minùs faustam semper reddere debet.

Si diarrhœa superveniat, vel medicamentis inducatur, pulsus frequentia hæud diminutâ, et si ægræ vires sint exhaustæ, morbi exitus probabilissimè infaustus erit. E contrariò, si diarrhœa lenis citò accidat, et si ægra illam ferre possit, pulsu eodem tempore tardiore factò et pleniore, si cutis et lingua humescant, dolore et tensione abdominis diminutis, spirandique difficultate amotâ, spem salutis quasi certam habeamus oportet.

De urinæ statu filetur; nulla enim fiducia ejus conditionibus tribuenda est.

Lochiorum et lactis recens eruptio, si ex toto suppressa fuerunt, vel tantùm diminuta, optimi est ominis.

Vomitus

Vomitùs spontaneus materiæ benè coloratæ, toto corpore fudor lenis, stercora colorem suum et densitatem adeptæ, pulsus plenior et tardior, mentis pathematum absentia, collectivè exitum faustum promittunt.

Quòd si symptomata omnia haud multùm minuantur, modò ægra ad diem a morbi accessu decimum quintum vel decimum sextum superfit, e mortis limine illam revocari experientiâ ferè continuâ constat.

Quandò epidemicè grassatur puerperarum peritonitis prognosis nostra omnibus in casibus cautissima esse debet.

Deniquè quòd minùs naturaliter irritabile est corpus, eò facilius ad sanitatem poterit reduci.

Fausto exitu eventuro symptomatum omnium remissio, ut et sanitatis viriumque restitutio gradatim efficiuntur.

PROPHYLAXIS.

FACILIUS plerùmque ab imminente malo cavetur, quàm præfenti medetur, eòque magis ad id vitandum omnia funt tentanda, quò gravius ipfius mali periculum ; fed quoniam puerperarum peritonitis jam adorta fummos conatus nostros sæpiffimè eludit, miseramque ægram ab amicis dolentibus arripiens, Medico artis fuæ imperfectionem demonstrat, maximi reverà momenti effe debet mulieres ab hujufce morbi accessu defendere. Hoc prædisponentes excitantesque causas vitando effici potest.

Quælibet igitur mulier per totum graviditatis fuæ decursum moderatè se exercere debet. Postremis mensibus fit victus simplex levis nutriensque, minimè verò stimulans. Licèt plerùmque fasciæ abdomen leniter comprimentes levamen aliquod auxiliumque præbeant, ligaturæ tamen strictæ omninò evitandæ funt.

Alvi

Alvi astrictio ut et diarrhœa nunquàm non cavenda. Quodcumque ad inordinatos animi affectus excitandos conducit cautè fugiendum. Mulier quidè in iis tantummodò negotiis versari debet, quibus delectetur animus, neque corpus fatigetur. Frigus calorve pariter evitanda, neque nimis diù retinenda est urina.

Abdomen post partum fasciâ leniter comprimi debet, ne sanguinis fluxus nimium vehemens in ea vasa, quæ inter graviditatem utero premebantur, repentinam ejus a cerebro derivationem, proindèque Syncopen producat.

Cubiculum rectè ventilandum est, ita tamen ut ægra aëri currenti minimè exponatur. Lecti velaria moderatè pandantur, stragulaque tot sint quot ægra assueta fuit, et frequenter alia munda omni-que humiditate carentia substitui debent.

Munditia maximè curanda est. Ægra in situ quieti somnoque faventi collocanda, et a nimium vividâ luce ac strepitu secludenda. Incommodi causæ omnes, ut timor, stupor, et similia, attentè vitandæ sunt.

Statim

Statim ac vires permittant, in lecto federe debet ægra, aliquo eam a tergo suffulciente, cavens tamen ne se fatiget; lassitudo enim ac debilitas ob nimium decubitum inductæ ita amovebuntur. Si alvum viginti quatuor vel triginta post partum horis ægra non dejecerit, leniens catharticum fumentum est, vel, si permittat, enema injiciendum.

Victus simplex esse debet, concoctu facilis, minimèque exquisitè aromatibus conditus. Sit potus mitis et refrigerans, ac aliquantò acidulus. Vinum, spiritus ardentés, et potionés cardiacæ omninò prohibenda sunt, nisi aliter manifesta necessitas exigat.

Celeberrimus LEAKE de prophylaxi loquens hæc verba habet :—“ It has been observed, that
 “ the more the body is endowed with an exquisite
 “ degree of sensibility, the more it becomes
 “ disposed to receive infection; would it not
 “ therefore be rational and expedient, when this
 “ disease is most frequent and fatal, to administer
 “ such medicines, *a few days before and after deli-*
 “ *very*, as have been known to strengthen the
 “ con-

“ constitution, and to diminish the sensibility and
 “ irritability of the habit? If so, nothing would
 “ so powerfully contribute to this end, as the li-
 “ beral use of *Peruvian Bark*, together with the
 “ Chalybeate Waters, particularly those of *Pyrr-
 “ mont* or *Spa*. Where the nervous system is ex-
 “ tremely irritable, and thrown into disorder from
 “ slight accidental causes, the prudent use of *opium*
 “ will also be attended with great advantage; as
 “ it will restore rest to the body, and tranquillity
 “ to the mind, by dispossessing it of those disquiet-
 “ ing ideas which disturb and pervert the natural
 “ secretions, and tend to excite a fever. It has
 “ been supposed that this medicine will suspend
 “ the bodily powers, and render them torpid and
 “ sluggish in shaking off diseases; but it appears
 “ too hasty a conjecture; for in women of hyste-
 “ rical habits, who frequently suffer from agitation
 “ of mind, and where the pulse from thence be-
 “ comes quick, weak, and tremulous, there is not
 “ perhaps to be found a more sovereign and
 “ effectual

“ effectual cordial in the whole *Materia Me-*
 “ *dica.*”

Corpus frequenter ita collocari debet, ut lochio-
 rum fluxus promoveatur. Mulieres, infantes lac-
 taturæ, mammas iis citò præbeant; lactis eniñ se-
 cretio ita promovetur, ejusque accumulationi, et
 ductuum lactiferorum obstructioni, quæ haud rarè
 mala gravissima producunt, obviam itur.

Hâc curâ morbus plerùmque arcebitur. Sed
 si, non obstantibus conatibus nostris, superveniat,
 feriò tunc nobis attendendum erit ad medendi me-
 thodum, in capite sequente breviter expositam.

MEDENDI METHODUS.

HUJUSCE morbi medendi rationes tot fuerunt
 propositæ, quot, qui de eo scripserunt, auctores;
 utcunque verò hypotheticè de hoc differant medi-
 ci, illam medendi methodum, quam experientia
 comprobavit, breviter exponam.

Quoniam plerùmque quò major sit rigor, eò vio-
 lentior febris subsequitur, conandum est in primis

frigus

frigus discutere, potu plurimo tenui et tepido, pedum crurumque fotu, ad relaxanda vasa cutanea, et sanguinem illuc adducendum, et ita viscerum vasa a nimiâ distensione liberanda. Grati cujuslibet aromatiçi infusio, exempli gratiâ, menthæ seu salviæ, hoc in casu optimus esset potus; fluida enim spirituosa stadii calidi et febris subsequenti violentiam maximè augerent.

In puerperarum peritonitide, non secus ac in cæteris omnibus morbis revera inflammatoriis, ad *sanguinis detractionem* in ipso morbi principio nobis recurrendum est; hæc enim tempore idoneo effecta felicem semper morbi exitum producere solet, et a celeberrimis maximisque medicis * totis viribus, verbisque maximè emphaticis commendatur. De sanguinis detractione differens hæc verba habet prælaudatus DENMAN:—“ In the early part of
 “ my own practice, I had much doubt of the pro-
 “ priety of bleeding indiscriminately for the cure
 “ of this disease, and I was long of opinion, that
 “ it was not the most natural, safe, or effectual
 G “ remedy.

* DENMAN, LEAKE, HULME, CLARKE Londinensi, GORDON, aliisque plurimis.

“ remedy. I considered that spontaneous hemor-
 “ rhages were seldom critical in this disease ; I
 “ suspected that women in childbed sustained bleed-
 “ ing worse than in almost any other situation ;
 “ and, from some defect in the remedy, or some
 “ error in the application, I often found myself
 “ disappointed in my hopes and expectations when
 “ I relied upon it. It seemed also an observation
 “ of importance, that those women who had lost
 “ much blood at the time of delivery were more
 “ liable to this disease, and that it was more com-
 “ monly fatal to them. The consequences also of
 “ erring by the too free use of the lancet seemed
 “ more to be dreaded, because they were harder
 “ to be repaired, than those which might arise
 “ from an opposite conduct.

“ But I am now convinced, by manifold expe-
 “ rience, that my reasoning was fallacious, and
 “ my fears groundless, and that what I had confi-
 “ dered as proofs of the insufficiency or improp-
 “ riety of bleeding in the true puerperal fever,
 “ ought in reality to be attributed to the neglect
 “ of performing it in an effectual manner, at the

“ very

“ very beginning of the disease. In short, if the
“ first stage be suffered to pass unheeded, bleeding
“ will certainly then be injurious, the opportunity
“ having been lost ; and the physician afterwards
“ called in, however great his talents may be, will
“ too often have the mortification of being a spec-
“ tator of mischief, which he cannot then reme-
“ dy, and of an event which he can only deplor

“ It is in general absolutely necessary to bleed
“ in the beginning of the puerperal fever, and
“ we may then avail ourselves of the advantage
“ which this operation affords, with equal safety
“ and propriety as in any other inflammatory dis-
“ ease, under other circumstances. With respect
“ to the quantity of blood drawn, we are to be
“ guided by the constitution of the patient, and
“ the violence of the symptoms, being cautious
“ not to err by bleeding unnecessarily, or in tak-
“ ing away too large a quantity. But, if bene-
“ fit should be derived from the first operation,
“ and the violence of the disease should require
“ it, we shall be justified in repeating it at short
“ intervals ; not with a view of moderating or re-

“ tarding the progress of the inflammation, but
 “ if possible of wholly suppressing it. For, when
 “ the fever has remained for a very few days, the
 “ putrid symptoms advance very rapidly, and its
 “ continuance depends upon causes which cannot
 “ be removed, but will be increased by bleeding.
 “ When the attack is violent and the constitution
 “ feeble, it is always more safe and expeditiously
 “ serviceable to draw blood by scarification and
 “ cupping, or by the application of eight or ten,
 “ or even a greater number of leeches to that part
 “ of the *abdomen* which appears to be principally
 “ affected. In some countries, the application of
 “ leeches to the hemorrhoidal veins has been con-
 “ sidered as more effectual in this disease than any
 “ other mode of bleeding. I must acknowledge,
 “ that the advantages which I have often seen de-
 “ rived from local bleeding, have given me the
 “ greatest satisfaction and pleasure.”

Sententiæ huic tam strenuè firmiterque compro-
 batae ex imo pectore assentior, et nulla a me fieri
 accessio potest ad ejus scopum, præter consilium
 hoc prudentissimum inter plurima alia a celeberrimo

mo LEAKE hisce traditum verbis :—“ But the
 “ most secure way of proceeding in doubtful ca-
 “ ses will be to feel the pulse during the time
 “ that blood is flowing from the vein ; if its
 “ strokes become more strong, ample, and free,
 “ the quantity to be taken away may be increa-
 “ sed ; but if it sinks and loses its equality, the
 “ bleeding orifice should immediately be closed.
 “ However, care is to be taken, lest we are impos-
 “ ed upon by that languor of the pulse, brought
 “ on from the compression of the artery, by an o-
 “ ver-tightness of the ligature round the arm.”

Sanguinis igitur detractionem qui averfantur, vel
 nimium pertimescunt, vel theoriæ alicui prædilectæ
 subserviunt.

Per primum morbi stadium, nempe dum adsunt
 diathesis phlogistica symptomata, *regimen antiphlo-*
gisticum, cuique benè notum, diligenter admini-
 strandum est.

Fomenta, abdominis parti dolenti sæpè admota,
 plurimum prodesse solent, spasmus scilicet solven-
 do, partes relaxando, doloremque leniendo.

Vesicatoria quoque, abdomini lateribusque appli-
 cata,

cata, ad inflammationem localem tollendam quàm maximè accommodari videntur.

Refrigerantia etiam, ut acida vegetabilia, fales neutrales, fructusque maturi, ad violentiam febris mitigandam quàm maximè conducunt.

Enemata emollientia, et laxantia mitiora, prout occasio exigat, administranda sunt.

Emetica, si vomitionem dolor abdominis permittat, vel si nausea urgeat, dari debent. Cæteris omnibus antimonium tartarizatum præstat; non solùm enim vomitum excitat, sed alvum quoquè dejectare solet, et si parvis dosibus fumetur, lenem sudorem movendo, viscera sanguinis congestione exonerando, spasnumque superficiei tollendo, plurimum confert. Sed Ipecacuanha a quibusdam medicis, præsertim Gallis, pro *Specifico* in hoc morbo habetur. Hujusce rei causa hæc est. Statim ac rigor puerperam qualemcunque adoritur, ipecacuanhæ grana octo administrantur, et sesquihoræ intervallo reperuntur; hoc modo febris jam incipientis cursus interrumpi solet, et quicumque sit morbus, sive febris sit communis, sive miliaria, sive ephemera,

phemera, a puerperarum peritonitide ægram liberari contendit medicus.

Quamvis autem tempestivum emeticorum usum ob jam enumeratas rationes commendo, tamen puerperarum peritonitidem his remediis solis fugari posse maximè dubito. Quo enim modo ab iis solis resolvi potest inflammatio peritonæi et omenti, quæ morbi hujus est causa proxima, et quæ per tempus aliquod, antequàm rigor, vel abdominis dolor, sentiantur, existere solet, ut ex cadaverum, intra dies ab accessione duos necatarum, in quibus non solùm inflammatio, sed etiam effusio manifesta inveniebatur, incisione constat?

Enemata ex infusione Nicotianæ a nonnullis commendantur; eorum autem usui obstat maxima illa ad vomitum proclivitas, quæ quasi semper in hoc morbo adesse solet. Ob eandem rationem *enemata ex Nicotianæ fumo*, a quibusdam laudata, prohiberi videntur.

Egimus hætenùs de remediis in *primo morbi stadio* administrandis; postulat nunc instituti nostri ratio ut agamus de his, quæ *per secundum ejus stadium* adhiberi debent.

Si a suprâ memoratis nullum afferatur symptomatum levamen, et si defecta langeat viribus ægra, omnia tunc temporis in putredinem ruere timeamus oportet. *Ægræ igitur vires sustentare, et ad putredinem proclivitatem corrigere, necesse est.*

His consiliis respondent prudens *vini potionum-que cardiacarum* usus, *victus lautior*, pulvisque *corticis Peruviani* sub formâ gratissimâ liberalissimè datus ; sed si ventriculus quantitatem ejus sufficientem recuset, cum *opio et radice colombæ* misci debet, vel etiam *enemata ex ejus decocto cum opii tincturâ* injicienda sunt. A quibusdam *Moschus* et *Alkali volatile* commendantur.

Medici aliis in morbis experientia illi aptiorem symptomata graviora leniendi modum facilè indicabit, exempli gratiâ, vomitum levabunt *haustus salini* inter effervescendum sumpti, abdominis dolorem mitigabunt *fomenta*, diarrhœæ obviam ibunt *enemata ex amylo, opii tincturâ, &c.* Sed quid ego hæc minora ac quotidiana recordor ? Satis quidèmi mihi multa verba fecisse videor ; perituræ igitur parcens chartæ, tractatui huic qualicumque finem hoc illustris Statii versiculo imponam :

Durabisne procul, Dominoque legere superstes ?

